

Колико је само у претходних десетак дана потрошено енергије и хартије да би се, ако не баш преокренула, а оно барем мало замутила спонтана српска солидарност, па и одређена доза потајног ликовања због руске интервенције у кавкаском конфликту између Јужне Осетије и Грузије. (Узгред речено, изгледа да је један од руских «зракмлата» оборених током операције страдао баш од «братске», српске ракете, коју су наши предузимљиви војни привредници, дакако, уз благослов САД, продали мирољубивом Сакашвилију.)

Са екрана и из уста оних који – сем када је нека афера у питању – слабо воде рачуна о црквеним темама, а према православљу се обично односе са мешавином мржње и презира, непрестано смо подсећани да су Грузини «братски православни народ», да «Грузија, упркос америчком притиску, није признала Косово», да се «Русија понаша недоследно, заступајући на Кавказу оно што је критиковала на Косову», да смо «ми и Грузија на сличан начин жртве у игри великих сила» итд. Да би на крају овог хокус-покуса врли и, разуме се, објективни српски (!?) спољнополитички «експерти» закључили како је, све у свему, веома паметно што је званични Београд остао уздржан поводом најновијег кавкаског сукоба, премда је ту и тамо (чак и на насловној страници прошлонедељне Политике) провејавала и бојазан да би «ћутање званичне Србије могло бити протумачено као знак прећутне подршке руском кажњавању Грузије».

Да се разумемо, уопште не спадам међу оне априорне и фанатичне русофиле, било «славјаносербске», било информбировске провенијенције, и уопште не мислим да треба беспоговорно примати баш сваки потез, сваку поруку и сваки уговор који долази са истока – као ни било које друге стране света. Немам, такође, ништа против Грузина. Добри познаваоци кавкаских демографских прилика веле да су нам чак прилично слични, те да су унутар Совјетског Савеза уживали статус који је отприлике сличан ономе какав су имали Црногорци у бившој Југославији. А да и не говоримо о томе што сваки пут када видим Михаила Сакашвилија помислим како смо ми са Тадићем скоро па имали среће.

Али у овој конкретној констелацији за Србију је заиста скарадно да остане нема и «несврстана», па чак и да ту несврстаност макар невешто глуми. Као прво, Грузини јесу стари православни народ, али су то исто и Осети – Русе да и не помињемо. Друго, наравно да Грузија није признала Косово, али је зато највернији средњоазијски савезник Вашингтона и активни учесник у његовим «мировним напорима» у Ираку. Треће, Грузија је ипак прва напала и са готово нацистичким жаром почела да чисти малену (око 70 хиљада становника) јужноосетинску енклаву. И коначно, најважније, наравно да велике силе гледају, пре свега, своје сопствене интересе – баш као што би то требало да чине и мале – али нам управо зато не може бити свеједно и не може бити изједначено то да ли нека сила, следећи своје империјалне циљеве, брутално гази наше интересе и међународно право, или их нека друга сила, можда исто тако тенденциозно и «себично» - подржава и брани. Бити неутралан у оваквој ситуацији значи «неутралност» спрам сопствених интереса – ако не и нешто горе – и значи бити неутралан према политичком и медијском механизму чија смо и сами били жртва.

Читава ова кавкаска прича има са Косовом везе утолико што је белодано показала оно што је сваком нормалном било јасно од самог почетка – да косовски случај није и не може бити никакав преседан (чувени «*unique case*», о којем су говориле бирократе из Брисела и Вашингтона) и да када једном на тако бруталан начин извучете циглу из темеља општеприхваћених принципа међународног права, као што је то учињено у случају Србије и Косова, читава здање и међународни поредак руше се као кула од карата. Дакле, то је веза, а све остало је различито. И потпуно су у праву они који сматрају да би, ако се већ прави паралела са балканским случајем, много примеренија била аналогија са сукобом Хрватске (Грузија) и Српске Крајине (Јужна Осетија). С тим да је у нашем случају, за разлику од данашње Русије, Србија остала прилично срамно «неутрална» и уздржана у крајишком егзодусу, а можда је у њему чак и индиректно са-учествовала.

Паметне америчке патриоте окупљене око часописа Национални интерес – ако је за неку утеху, такви и у Америци углавном остају у мањини – ових дана се убише од покушаја да мало охладе успаљену америчку јавност, мало спусте лопту и укажу на сложеност кавкаског конфликта. Али као што знамо – «оно што је допуштено Јупитеру, није и волу», па зато, на пример, Дмитри Сајмс, Николас Гвоздев, Стивен Мејер, Виљем Монтомгери, па чак и Мортон Абрамовиц, у својим луцидним спољнополитичким анализама могу да кажу и оно што овдашњи «евроатлантски експерти» не смеју ни да помисле. На пример, то да је политика америчке администрације према Русији била погрешна, да је било неодговорно охрабривање Грузије да уђе у сукоб са Русијом, да је Сакашвили диктатор и авантуриста, да је овај пут несумњиво Грузија била агресор, да се на западу опет продукује антируска хистерија из времена хладног рата, да би свака озбиљна земља реаговала на сличан начин ради заштите својих националних интереса...

Шта сте од овога имали прилику да чујете на српским ТВ панелима посвећеним кавкаском сукобу? Скоро ништа – с том разликом што на «јавном сервису» таквих панела није ни било, док је Б92, у различитим формама, пласирао мање-више званичну америчку верзију.

Веровали, или не, има већих сателита од Србије и горих квислинга од српске политичке и медијске «елите». Али тешко да има глупљих. Односно, у свим другим случајевима «партнерство» и «пријатељство» са Америком је бар нечим плаћено, награђено и надокнађено. Остале «савезнике» САД су, на пример, својевремено одбраниле од Немаца и/или Совјетског Савеза, неке, опет, ослободиле од шпанске или руске доминације, некима дале државност, неке, пак, саме окупирале, неке економски унапредиле или учиниле својим пореским рајем. Зато донекле могу да разумем балтичке земље, Пољску, Бугарску, Албанију, Авганистан, Јапан, Црну Гору и сва она силна острвца и архипелаге по Карибима и Тихом океану. Али не могу да разумем Србију коју – иако постоје и таква мишљења – САД ипак нису, у пуном смислу, ни ослобађале ни окупирале. За разлику од других «партнерстава», Американци нити Србији шта озбиљно нуде, нити српска елита од Американаца шта посебно тражи – сем да у томе што нам чине буду мало нежнији, спорији и пажљивији. Па им се, видимо, чак ни у томе не излази у сусрет. Осим ако и једни и други не сматрају да је управо инсталирање и оцавање на власти ове и овакве политичке «елите» већ само по себи довољан поклон и награда.

«Несврстана» Србија

Пише: Ђорђе Вукадиновић
четвртак, 21 август 2008 11:15

(краћа верзија овог текста објављена је у Политици, 19.08.08)